

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**
**Харківський національний
медичний університет**

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ МОРФОЛОГІЇ

17 квітня 2026 року

м. Харків, Україна

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра гістології, цитології та ембріології
Кафедра анатомії людини, клінічної анатомії
та оперативної хірургії**

«Актуальні питання сучасної морфології»

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю, м. Харків, 17 квітня 2026 року*

Харків – 2026

Друкується за рішенням вченої ради
Харківського національного медичного університету.
Протокол № 4 від 23.04.2026 р.

Редакційна колегія:

Наконечна Оксана Анатоліївна, докторка медичних наук, професорка
Боягіна Ольга Дмитрівна, докторка медичних наук, професорка
Колісник Ігор Леонідович, доктор медичних наук, професор

Актуальні питання сучасної морфології: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Харків, 17 квітня 2026 року / ред. кол.: О.А. Наконечна, О.Д. Боягіна, І.Л. Колісник. Харків: ХНМУ, 2026. 147 с.

Current Issues in Modern Morphology: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference with International Participation, Kharkiv, April 17, 2026 / editor. col.: O.A. Nakonechna, O.D. Boiagina, I.L. Kolisnyk. Kharkiv: KhNMU, 2026. 147 p.

У збірці матеріалів конференції «Актуальні питання сучасної морфології» представлені результати наукових досліджень фахівців у галузі морфологічних наук із різних наукових та медичних закладів освіти України й інших країн. Матеріали присвячені сучасним досягненням і перспективам розвитку морфології, інтеграції фундаментальних досліджень із клінічною практикою, удосконаленню методів викладання морфологічних дисциплін та обміну науковим досвідом між дослідниками. Збірка призначена для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та всіх зацікавлених.

На фоні психологічного стресу у інтактних щурів відмічено підвищення атерогенних показників але помірніше ніж у групі АІТ. Коефіцієнт атерогеності був вдвічі вище контрольних величин, що вказує на атерогенні зміни у щурів цієї групи.

Комбінована патологія відрізнялася від групи АІТ надвисоким рівнем ТГ протягом усього експерименту. Цей показник був значуще вище ніж у групі АІТ, відповідно значуще зростав і коефіцієнт атерогенності, який був найвищим з усіх експериментальних груп.

Висновки. Таким чином, в умовах автоімунного ураження ЩЗ психоемоційне навантаження призводить до стрімкого зниження функції залози (формуванню стійкого гіпотиреозу). Атерогенні зміни, за рахунок стрімкого зростання ТГ, вказували на високий ризик розвитку супутніх уражень серцево-судинної системи, інфаркту та інсульту, у щурів цієї групи. Такі показники ліпідограми можуть бути обумовлені не тільки зміною тиреоїдного статусу експериментальних тварин, і відповідно – інтенсивністю метаболізму, а й вірогідним за цих умов вторинним впливом тиреоїдних гормонів на процеси утворення і секреції ліпопротеїдів паренхіматозними клітинами печінки та епітеліальними клітинами тонкого кишківника.

ВПЛИВ ТАРТРАЗИНОВОЇ ІНТОКСИКАЦІЇ НА МОРФОЛОГІЧНИЙ СТАН ТИМУСУ МОЛОДИХ ЩУРІВ

Сорокіна І.В., Марковський В.Д., Калужина-Білецька О.В.

Харківський національний медичний університет,

м. Харків, Україна

Актуальність дослідження. Синтетичний барвник тартразин (Е102) давно використовується у харчовій промисловості. Наказом МОЗ від 08.01.2024 року вимоги щодо харчових добавок регламентуються в Україні. Незважаючи на те, що тартразин дозволений та широко використовується в

усьому світі, існує думка, що навіть невеликі дози цієї харчової добавки при регулярному застосуванні можуть призводити до негативних наслідків (Zand A, et al, 2025, Madesh S, et al., 2025).

Мета дослідження. Визначити морфофункціональні особливості тимусу молодих щурів, що сформувалися під впливом дії синтетичного барвника тартразину (E102).

Матеріали та методи. Експерименти проведені на щурах-самицях лінії Вістар. Тварини були поділені на дві групи – по 7 тварин у кожній (така кількість тварин відповідала критеріям включення). 1 група – контрольна (К), 2 група – експериментальна (Т). З двомісячного віку («підлітковий» вік) щури групи Т почали отримувати впродовж одного місяця 1 мл 0,1% розчину тартразину — синтетичного харчового фарбника E 102, спочатку внутрішньо шлунково через зонд, а потім як додаток до їжі. Тварини групи К одержували 1 мл фізіологічного розчину. Щури перебували в стандартних умовах віварію. Тварини були виведені з експерименту у віці 3 місяців шляхом евтаназії

Для морфологічного дослідження забирались тимуси. Зрізи товщиною 5-6 мкм забарвлювали гематоксиліном та еозином, імунофлюоресцентним методом Кунса за методикою M. Brosman з моноклональними антитілами фірми Serotec, (Bio-Rad) – CD8, CD4, CD45RA, Thy-1, ED1. Вивчали на мікроскопах Olympus BX-41 та Carl Zeiss Axioskop 40 FL. Середні значення показників у групах порівнювали за допомогою t-критерію Стюдента та U-критерію Манна-Уїтні. Значимість відмінностей між показниками приймалася при рівні значимості $p < 0,05$. Статистичні розрахунки проводили з використанням програми Statistic Soft 6.0. Утримання, догляд, здійснення експерименту, евтаназію, утилізацію біологічних матеріалів виконали згідно з Директивою Європейського парламенту Ради Європейського Союзу «Про захист тварин, яких використовують з науковими цілями» (2010 р.) і стандартів Good Laboratory Practice.

Результати. В усіх спостереженнях більшість часточок тимусу добре сформовані, в них чітко виявляються темна коркова речовина та світла мозкова

речовина. В групі Т об'єм кори достовірно ($p < 0,05$) перевищує об'єму мозкової речовини в часточках тимусу. Крім того, виявлено збільшення щільності розміщення тимоцитів в дифузному корковому плато та поява фолікулів (3-4 в полі зору, $\times 100$), що не є характерним для групи контролю. В полі зору мікроскопу виявляється 3-4 фолікули. В порівнянні з групою К, в групі Т розширена субкапсулярна зона, яка представлена 3-5 рядами крупних лімфобластів. В цій зоні виявляється найбільша кількість мітозів. В групі Т як в дифузному плато, так і в фолікулах більш виразнішою картина 1-ї стадії акцидентальної трансформації тимусу. В групі К в мозковій речовині виявляються 1-2 екземпляри тимічних тільць: переважають дрібні, що складені з 3-5 екземплярів епітеліальних клітин, тоді як в групі Т в кожній часточці налічується 2-4 тільця, що складаються з 6-8 епітеліоцитів.

Аналіз популяційного складу лімфоїдного компоненту тимусів щурів групи Т порівняно з групою К виявив достовірне ($p < 0,05$) збільшення незрілих Т-лімфоцитів, що експресують рецептори до Thy-1 та розташовуються у субкапсулярній зоні, що є нормальним розташуванням, тому свідчить лише про підсилення проліферативного процесу. Також достовірно збільшена популяція ($p < 0,05$) CD4 на тлі тенденції до зниження кількості CD8, при цьому зменшився хелперно-супресорний індекс. В групі Т достовірно збільшилась ($p < 0,05$) кількість клітин що експресують рецептори до CD45RA та популяція ED1 (табл. 1).

Таблиця 1

**Відносні об'єми основних клонів імунних клітин у тимусі
експериментальних тварин ($X \pm x$) (%)**

Досліджу- вані групи	Thy-1	CD4	CD8	CD45RA	ED1	CD4\CD8
Група К	2,0 $\pm$ 0,308	64,14 $\pm$ 1,121	32,85 $\pm$ 0,633	2,28 $\pm$ 0,359	8,85 $\pm$ 0,633	1,952

	4,0±	53,71±	31,14±	5,14±	12,85±	1,724
Група Т	0,436	0,944	0,769	0,508	0,508	
	<0,05	<0,05	≥0,05	<0,05	<0,05	

*p<0,05 у порівнянні з контролем

Висновок. Під впливом тартразину в тимусі молодих щурів формується виражена морфофункціональна перебудова: відмічається інтенсифікація лімфопоезу в субкапсулярній зоні та зміна імунофенотипового профілю лімфоїдного компоненту, що проявляється зростанням популяції CD4 клітин (p<0,05) на тлі тенденції до зниження кількості CD8. Крім того, спостерігається активація гуморальної (підвищення експресії CD45RA, p<0,05) та макрофагальної ланок (збільшення кількості ED1, p<0,05) у поєднанні з ознаками першої фази акцидентальної трансформації та фолікулярної гіперплазії, що свідчить про інтенсивну реакцію тимуса на антигенну стимуляцію, індуковану введенням тартразину.

ДОСВІД РОЗРОБКИ І ВИКОРИСТАННЯ ЗОВНІШНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ У ВИКЛАДАННІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ ТА ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Степаненко О.Ю., Мар'єнко Н.І.

*Харківський національний медичний університет,
м. Харків, Україна*

Актуальність дослідження. З початком пандемії COVID-19 та подальшим введенням воєнного стану в Україні виникла гостра потреба у надійних платформах для дистанційного навчання. Інституційні закриті системи (зокрема Moodle), попри їхню універсальність, виявилися вразливими до

Рудь М.В., Стецук Є.В., Вільхова О.В.	
<i>ВПЛИВ КВЕРЦЕТИНУ НА ФЕНОТИПОВИЙ СКЛАД ІМУНОКОМПЕТЕНТНИХ КЛІТИН ПЕЧІНКИ НА ТЛІ ПРИГНІЧЕННЯ СИНТЕЗУ ЛЮТЕЇНІЗУЮЧОГО ГОРМОНУ</i>	88
Рябоконт Є.М., Рябоконт Р.Є.	
<i>РОЛЬ НОРМАЛЬНОЇ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРЯ-ОДОНТОЛОГА ХАРКІВСЬКОГО ОДОНТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ</i>	90
Рябоконт Є.М., Рябоконт Р.Є., Марченко Д.О.	
<i>АНАЛІЗ АНАТОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, ПРЕДСТАВЛЕНИХ НА І ОДОНТОЛОГІЧНОМУ З'ЇЗДІ (ЛИСТОПАД 1923 РОКУ)</i>	93
Саган Н.Т., Антимис О.В., Гречин А.Б.	
<i>МОРФОЛОГІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЗМІН В СТРУКТУРІ ЛЕГЕНЬ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ СТРЕСОВОГО ВПЛИВУ</i>	96
Сиротенко Л.А., Малова Н.Г.	
<i>ПЕРЕБІГ АВТОІМУННОГО ТИРЕОЇДИТУ НА ТЛІ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТРЕСУ (ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ)</i>	99
Сорокіна І.В., Марковський В.Д., Калужина-Білецька О.В.	
<i>ВПЛИВ ТАРТРАЗИНОВОЇ ІНТОКСИКАЦІЇ НА МОРФОЛОГІЧНИЙ СТАН ТИМУСУ МОЛОДИХ ЩУРІВ</i>	102
Степаненко О.Ю., Мар'єнко Н.І.	
<i>ДОСВІД РОЗРОБКИ І ВИКОРИСТАННЯ ЗОВНІШНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ У ВИКЛАДАННІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ ТА ВІЙНИ В УКРАЇНІ</i>	105
Стецук Є.В., Борута Н.В., Лисаченко О.Д.	
<i>МОРФОЛОГІЧНЕ РЕМОДЕЛЮВАННЯ ПІДШЛУНКОВОЇ ЗАЛОЗИ ЗА УМОВ ДОВГОТРИВАЛОГО ВПЛИВУ ТРИПТОРЕЛІНУ ЕМБОНАТУ В ЕКСПЕРИМЕНТІ</i>	109